

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

ANALIZA TRGOVANJA JORDANIJE Z EVROPSKO UNIJO IN SLOVENIJO

Ljubljana, september 2010

KATJA BAJC

IZJAVA

Študentka Bajc Katja izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Šlander Wostner Sonje, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 5. Julij 2010

Katja Bajc

KAZALO

UVOD.....	1
1. ANALIZA EKONOMSKEGA PROSTORA JORDANIJE.....	2
1.1. Politično okolje.....	2
1.2. Ekonomsko okolje.....	2
2. RELEVANTNI SPORAZUMI, KI VPLIVAJO NA MEDNARODNO TRGOVANJE JORDANIJE.....	3
2.1. Jordanija in Svetovna trgovinska organizacija.....	3
2.2. Trgovinski sporazumi med Evropsko unijo in Jordanijo.....	4
2.2.1. Barcelonska deklaracija.....	4
2.2.2. Evro-mediteransko partnerstvo.....	5
3. CARINSKA OBRAVNAVA BLAGA.....	7
3.1. Poreklo blaga.....	8
3.2. TARIC.....	8
3.3. INCOTERMS.....	9
4. ZUNANJETRGOVINSKI TOKOVI JORDANIJE.....	10
4.1. Glavni trgovinski partnerji Jordanije.....	10
4.2. Blagovna menjava med Jordanijo in EU.....	12
4.3. Blagovna menjava med Slovenijo in Jordanijo.....	14
4.3.1. Uvod.....	14
4.3.2. Analiza trgovinskih tokov.....	14
4.3.2.1. Izvoz nejajčnih nekuhanih testenin iz Slovenije v Jordanijo.....	16
5. PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA IZVOZNIKA V JORDANIJO.....	16
5.1. Izvozne partnerice podjetja in delež izvoza.....	17
6. ANALIZA KONKRETNEGA PRIMERA IZVOZA BLAGA V JORDANIJO.....	17
6.1. Izvoz Mlinotesta v Jordanijo.....	17
6.2. Predstavitev poteka izvoznega posla med Mlinotestom in Jordanijo.....	19
6.2.1. Opis blaga, namenjenega izvozu.....	19
6.2.2. Izbira načina poslovanja.....	19
6.2.3. Dokumentarni incaso.....	19
6.2.4. Izvozni postopek.....	20
6.2.5. Potrebna dokumentacija.....	21
SKLEP.....	22
LITERATURA IN VIRI.....	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vrednost menjave med EU in Jordanijo	12
Tabela 2: Izvoz blaga iz Jordanije v Evropsko unijo (v %).....	13
Tabela 3: Blagovni uvoz Jordanije iz Evropske unije (v %)	13
Tabela 4: Izvoz Slovenije v Jordanijo med leti 2005–2009.....	15
Tabela 5: Uvoz Slovenije iz Jordanije med leti 2005–2009	15
Tabela 6: Izvoz najajčnih testenin iz Slovenije v Jordanijo.....	16
Tabela 7: Vrednost prodaje Mlinotesta v tujino v letu 2009 v EUR	17
Tabela 8: Vrednost izvoza v Jordanijo med leti 2005–2010.....	18

KAZALO SLIK

Slika 1: Glavne izvozne partnerice Jordanije in delež izvoza v letu 2009.....	11
Slika 2: Glavne uvozne partnerice Jordanije in delež uvoza v letu 2009	11

UVOD

Mednarodna menjava je z industrializacijo in naprednim transportnim sistemom postala osnova blaginje in gospodarske rasti ter možnost za povezovanje različnih kultur. Predstavlja gonilo gospodarskega razvoja in rasti življenjskega standarda.

Tradicionalno je mednarodna menjava urejena z multilateralnimi in bilateralnimi sporazumi posameznih narodov. Ti sporazumi prinašajo določeno liberalizacijo trgovanja z opustitvijo carinskih in drugih dajatev. V nalogi analiziram trgovinsko sodelovanje med Evropsko unijo (v nadaljevanju EU) in Hašemitsko kraljevino Jordanijo. Jordanija spada med mediteranske države s katerimi je EU sprejela sporazum Evro-mediteranskega partnerstva. Sporazum naj bi olajšal trgovanje med pogodbenicama, zato sem v nalogi želela analizirati kakšno je stanje menjave po uvedbi sporazuma. Predvsem me zanima, kakšne ugodnosti ali omejitve je sporazum prinesel, kakšnih dogovorov se morajo države držati in katerim pogojem morajo zadostiti.

Namen diplomske naloge je potrditi tezo, da postaja Jordanija s procesi krepitev sodelovanja z EU in naraščajočo razvitostjo vedno bolj zanimiva trgovinska partnerica za evropska podjetja. Sporazum naj bi poenostavil menjavo, odprl nove možnosti podjetjem in predstavil Jordanijo kot potencialno dobro trgovinsko partnerico. Cilj seminarske naloge je ugotoviti, ali je Jordanija zaradi sprejetja sporazuma postala dostopnejša in zanimivejša država in se zato sodelovanje med EU in Jordanijo povečuje.

Naloga je razdeljena na dva sklopa. Prvi sklop zajema teoretični del predstavitve sporazuma in raziskavo vplivov sporazuma na celotno trgovanje med pogodbenicama. Drugi del pa je analiza konkretnega posla med Slovenijo in Jordanijo. Prvo poglavje naloge je namenjeno analiziranju političnega in ekonomskega okolja Jordanije z namenom ugotoviti tržni potencial. Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi samega sporazuma o prostem trgovanju, ki ga je EU sprejela z mediteranskimi državami, in Barcelonske strategije, v okviru katere je bil sporazum sprejet. Evro-mediteranski sporazum naj bi prinesel poenostavljeno trgovanje in krepitev medkulturnega in političnega dialoga. Tretje poglavje predstavlja carinsko obravnavo blaga. Četrto poglavje je namenjeno analiziranju trgovinskih tokov med EU in Jordanijo, s ciljem ugotoviti ali sta se sodelovanje in menjava po uvedbi in sprejetju sporazumov med državama povečala. Zadnji dve poglavji predstavljata analizo konkretnega posla. V prvem delu je predstavljeno podjetje Mlinotest d. d. in izdelek, ki ga izvažajo v Jordanijo, Fidelini durum. Drugi del analizira izbiro načina poslovanja, obliko zavarovanja posla in dokumente, ki spremljajo proizvod ob izvozu.

Za analizo trgovanja med Jordanijo, EU in Slovenijo sem se odločila, ker sem se z izvoznim poslom v Jordanijo seznanila med opravljanjem prakse v podjetju Mlinotest d. d.. Posel se mi je zdel zanimiv, zato želim analizirati možnosti sodelovanja in ugotoviti,

kaj vse potrebuje podjetje za sodelovanje z oddaljeno arabsko, a kljub temu mediteransko državo.

1. ANALIZA EKONOMSKEGA PROSTORA JORDANIJE

1.1. Politično okolje

Po podpisu sporazuma z Veliko Britanijo leta 1946 je Jordanija postala samostojna država poimenovana Hašemitska kraljevina Jordanija. Že s kraljem Husseinom se je začela postopna politična liberalizacija, politična unija je bila pravno ustanovljena leta 1948, leta 1992 pa je prišlo do popolne liberalizacije političnih strank.

Z oblastjo kralja Abdullaha II. se je začelo obdobje gospodarskih reform. Tako je leta 2000 Jordanija pristopila k Svetovni trgovinski organizaciji in leta 2002 začela sodelovati v Evropskem združenju za prosto trgovino. Država je postala ena najbolj konkurenčnih in razvijajočih se dežel na Bližnjem vzhodu, zaradi svoje konzervativne bančne politike pa se je uveljavila kot izredno priljubljena destinacija za tuje investitorje (CIA World Factbook, 2010).

1.2. Ekonomsko okolje

Jordanija spada med manjša gospodarstva Srednjega vzhoda z naravnimi bogastvi nafto, plini, minerali in drugimi rudnimi bogastvi, ki so pomembna za gospodarski razvoj. Pereč problem pa za državo predstavlja pomanjkanje pitne vode.

Razvijajoča se ekonomija z za arabski svet visokim življenjskim standardom in kakovostjo bivanja se odlikuje z visoko izobraženim prebivalstvom in dostopom do storitev zdravstvenega varstva tako v mestih kot na podeželju. Država beleži nizko stopnjo revščine in spada med 30 svetovnih držav z najboljšim življenjskim standardom. Indikator, ki ga uporabljajo pri merjenju tveganja revščine, je delež prebivalstva z razpoložljivim dohodkom pod 60 % nacionalne mediane. Indikator revščine (angl. *at-risk.-of-poverty*) identificira vse tiste posameznike ali gospodinjstva, ki padejo pod določen prag dohodka. Ta prag dohodka je v EU določen z mejo 60 % mediane ekvivalentnega dohodka¹. Biti na meji revščine pomeni, da ima gospodinjstvo ali posameznik letni ekvivalentni razpoložljivi dohodek nižji od 60 %. Pod to mejo je v letu 2002 živelo 14.2 % jordanskega prebivalstva.

---

¹ Ekvivalentni dohodek je dohodek gospodinjstva, deljen s številom ekvivalentnih odraslih v gospodinjstvu. Ekvivalentni odrasli: prvi odrasel član predstavlja 1 točko, vsak nadaljnji odrasel član predstavlja 0,5 točke in vsak otrok 0,3 točke.

Svetovna banka Jordanijo razvršča na spodnjo raven skupine držav s srednjim dohodkom. Bruto domači proizvod je v letu 2009 znašal 33,06 milijard dolarjev, bruto domači proizvod na prebivalca pa 5.300 dolarjev. V letu 2009 je država beležila stopnjo brezposelnosti na ravni 13,5 %, po neuradnih podatkih pa stopnja dosega 30 %. (V primerjavi s Slovenijo, kjer stopnja dosega 9,4%). Stopnja inflacije je v letu 2008 znašala 14,9 % in se je do leta 2009 znižala na stopnjo 1,7 %. Problem državi predstavlja proračunski primanjkljaj, ki obsega 69,9 % bruto domačega proizvoda (leta 2009) (CIA World Factbook, 2010).

Z nastopom kralja Abdallaha II. na oblast so bile implementirane velike gospodarske reforme, kot so odprta trgovina in privatizacija prej državnih podjetij. Poleg tega je bila odpravljena večina subvencij na gorivo, kar je privabilo tuje investitorje in tako povečalo gospodarsko rast in zmanjšalo nezaposlenost. Svetovna finančna kriza ima negativen vpliv tudi na gospodarstvo Jordanije. Zmanjšala se je tuja pomoč državi, najbolj prizadeti so bili izvozno usmerjeni sektorji, kot sta rudarstvo in izvozno usmerjena proizvodnja. Finančni sektor je zaradi svoje relativne izoliranosti utrpel manj škode. Za reševanje gospodarstva in povečevanje razvoja jordanska vlada predvideva ukrepe zmanjševanja obdavčitve, kar naj bi v državo ponovno privabilo tuje investitorje.

2. RELEVANTNI SPORAZUMI, KI VPLIVAJO NA MEDNARODNO TRGOVANJE JORDANIJE

Trgovinski sporazumi urejajo področje carinske in trgovinske politike (European Commission, 2010). S sporazumi so določeni pogoji mednarodnega sodelovanja s tretjimi državami, skupinami tretjih držav ali v okviru mednarodnih trgovinskih organizacij.

Seminarska naloga je omejena na raziskovanje bilateralnega trgovinskega sporazuma med EU in Jordanijo. Bilateralni trgovinski sporazum je sporazum med dvema pravnima subjektoma in je s tem zavezujoč samo na teh dveh ozemljih. Gre za iskanje dogovora o prosti trgovini, združenju, sodelovanju in partnerstvu. Sporazumi dajejo pogodbenicama preferencialni status trgovanja med seboj (European Commission, 2010).

2.1. Jordanija in Svetovna trgovinska organizacija

Jordanija je članica Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljevanju STO) od aprila leta 2000. S tem je odprla svoje možnosti za razvoj trgovine in gospodarstva. Pridružitvev je prinesla večje reforme v gospodarstvu in zakonodaji. Začeli so veljati novi predpisi ter številne reforme gospodarske politike in trgovinski režimi v skladu s predpisi STO. Posebne zakonodajne pravice glede intelektualne lastnine so bile spremenjene in

popravljen. Številni zakoni², nacionalna zavarovanja proizvodnje, carine, uvozna in izvozna določila, so bili spremenjeni (World Trade Organisation, 2010).

Posledica pridružitve STO je bila liberalizacija sektorjev za dostop na trg tujim vlagateljem in ponudnikom storitev iz držav članic STO. Tako je na primeru blagovne trgovine Jordanija postopoma do leta 2010 znižala carinske tarife s 35 % na 20 %.

2.2. Trgovinski sporazumi med Evropsko unijo in Jordanijo

Sporazum o sodelovanju med EU in Jordanijo je poimenovan Evro-mediteransko partnerstvo. Sprejet je bil v okviru Barcelonske strategije, katere namen je vzpostaviti široko območje miru in gospodarske blaginje v Sredozemlju.

Sporazum je stopil v veljavo 1. maja leta 2002 in je nadomestil Sporazum o gospodarskem sodelovanju med EU in Jordanijo iz leta 1977 (Ministry of industry and trade, the Hashemite Kingdom of Jordan, 2010). Namen novega trgovinskega sporazuma je vzpostaviti območje proste trgovine med mediteranskimi državami in EU, hkrati pa vzpostaviti okvir za politično in ekonomsko sodelovanje, trgovinsko in investicijsko sodelovanje ter za sodelovanje na področju socialne politike, kulture in financ.

2.2.1. Barcelonska deklaracija

Barcelonska deklaracija je strategija ustanovitve Evro-mediteranskega partnerstva, ki naj bi zagotavljala doseganje dolgoročne stabilnosti na območju Sredozemlja. Nova mediteranska politika je bila sprejeta na konferenci v Barceloni leta 1995 med tedanjimi članicami EU15 in mediteranskimi državami. Danes sporazum velja med vsemi 27 članicami EU ter Turčijo, Alžirijo, Marokom, Tunizijo, Egiptom, Sirijo, Izraelom, Jordanijo, Libanonom in Palestinsko oblastjo ter od začetka novembra 2007 tudi z Albanijo in Mavretanijo.

Namen Barcelonskega procesa je bilo izoblikovanje območja proste trgovine v evro-mediteranski regiji, ki naj bi se dokončno vzpostavilo do leta 2010. Zato je EU skozi vsa leta spodbujala mediteranske partnerice, da pospešijo sprejem in izvajanje sporazumov o prosti trgovini, saj bodo le-ti odprli nove možnosti za integracije med partnericami.

Strategija je ustvarila okvir za uravnavanje bilateralnih in regionalnih odnosov med državami ter vzpostavila multilateralni okvir, ki združuje gospodarske in varnostne vidike ter vsebuje družbene, človeške in kulturne elemente. Tako je državam omogočeno poglobljanje partnerskih odnosov ob upoštevanju posebnih značilnosti posamezne udeležene države.

---

² Zakon za standardizacijo in meroslovje in Zakon za kmetijstvo.

Novo in celovito Evro-mediteransko partnerstvo se osredotoča na tri ključne vidike (European Commission, 2010):

- **Politični in varnostni vidik**

Proces Evro-mediteranskega partnerstva ima za cilj poglobitev političnega dialoga in vzpostavitev skupnega območja miru in stabilnosti. Vsaka država sama oblikuje lastna politična, socialno-kulturna, gospodarska in pravosodna vprašanja ter spoštuje enakost in enakopravnost narodov in pravico do samoodločanja. Z izmenjavo mnenj in sodelovanjem države članice prispevajo k sodelovanju pri političnih in varnostnih vprašanjih o boju proti terorizmu, preprečevanju konfliktov, civilni zaščiti, parlamentarnem sodelovanju, spodbujanju človekovih pravic, ... Na ta način lahko evro-mediteranska regija ostane varna, stabilna, pravno urejena in dosega trajnostni razvoj.

- **Gospodarski in finančni vidik**

Med glavne cilje spada okrepitev gospodarskega in finančnega sodelovanja ter oblikovanja območja skupne blaginje preko trajnostnega in uravnoveženega socialno-ekonomski razvoja. Z namenom doseganja gospodarske rasti so bile ustanovljene različne organizacije, ki sodelujejo s finančnimi institucijami (Svetovno Banko, IMF,...). Ustanovljeni so bili programi ki podpirajo naložbe, inovacije in tržne indikatorje. Podpora je namenjena tudi pravnemu in regulatornemu usklajevanju med državami.

- **Socialni, kulturni in človeški vidik**

Namen je razviti človeške vire in spodbujati razumevanje med kulturami in izmenjave med civilnimi družbami.

Razvoj in krepitev Evro-mediteranskega partnerstva je temeljil na izdaji dokumentov petletnega delovnega programa in kodeksa za ravnanje proti terorizmu. Petletni delovni program je pospešil politični dialog in reforme, pristop k reševanju regionalnih in globalnih groženj varnosti in stabilnosti ter dal podporo trajnostnemu socialno-gospodarskemu razvoju. Poleg tega je pospešil dejavnosti, ki bi privedle do oblikovanja območja proste trgovine ter okrepil dejavnosti povezane z očiščenjem Sredozemskega morja. S sporazumom se je okrepilo sodelovanje na področju izobraževanja in kulture in reševanju migracijskih vprašanj.

S partnerstvom se je povečalo in pospešilo povezovanje inštitutov za strateške študije kar prinaša znanstvene raziskave in analize aktualnih varnostno-političnih in gospodarskih vidikov sredozemskega prostora ter nakazuje možne nadaljnje razvoje politike. Zelo pomembna razsežnost Evro-mediteranskega partnerstva je tudi medkulturni dialog (Ministrstvo za zunanje zadeve, 2010).

2.2.2. Evro-mediteransko partnerstvo

Evro-mediteransko partnerstvo je pridružitveni sporazum o sodelovanju na področju trgovine med EU in mediteranskimi državami. Sporazum je bil sprejet z namenom

postopne vzpostavitve območja proste trgovine med EU in Sredozemljem, ki bi pripomogla k večji gospodarski rasti držav, izboljšanju konkurenčnosti in povečanju izvoznih zmogljivosti. Cilj je liberalizirana trgovina z blagom in storitvami med EU in državami mediteranskega partnerstva, ki že uživajo odprt dostop do evropskega trga. Evro-mediteranski trgovinski odnosi naj bi pospešili zблиževanje pravnih postopkov držav mediteranskega partnerstva s pravili EU, kar bi olajšalo dostop na trg EU in odstranilo trgovinske ovire. Poleg liberalizacije menjave med subjektoma je bil in je še vedno namen sporazuma priprava primerne okvira za politični dialog, ki bi omogočal razvoj političnih razmerij med strankama, izboljšanje življenjskega standarda in zaposlitvenih možnosti ter spodbujanje produktivnosti in finančne stabilnosti, spodbujanje regionalnega sodelovanja in sodelovanja na vseh tistih področjih, ki so v interesu obeh strank (Evropa, 2010).

V okviru partnerstva so bili sprejeti bilateralni Evro-mediteranski sporazumi, ki jih je EU sprejela s posameznimi sredozemskimi državami. Pridružitvene sporazume je EU sklenila z Marokom, Alžirijo, Tunizijo, Egiptom, Izraelom, Jordanijo, Palestinsko upravo Zahodnega brega in Gaze ter Libanom (Izvozno okno, 2010). Za bilateralne sporazume je značilna asimetričnost. EU z začetkom veljavnosti sporazumov običajno odpravi vse carine za industrijske izdelke, druga država pa jih znižuje postopno (v določenem prehodnem obdobju, od začetka veljavnosti posameznega sporazuma). Za kmetijske, ribiške in predelane kmetijske proizvode pa se podpisnici dogovorita o medsebojni izmenjavi koncesijskih pogodb (Državni zbor Republike Slovenije, 2008).

Sporazum med Jordanijo in EU deluje v okviru Evropske sosedске politike, katere namen je podpiranje političnega in ekonomskega sodelovanja med državama ter je hkrati okvir za finančno pomoč, ki jo EU namenja Jordaniji. Sporazum o sodelovanju je bil podpisan 24. novembra 1997, v veljavo pa je prišel s 1. majem 2002 (Ministry of industry and trade, the Hashemite Kingdom of Jordan, 2010).

Namen sporazuma je (Evro-mediterranean agreement, 15.maj 2002):

- zagotoviti primeren okvir za politični dialog, ki bi omogočal razvoj tesnih političnih sodelovanj;
- zagotoviti pogoje za napredno liberalizacijo trgovanja z dobrinami storitvami in kapitalom;
- izboljšati življenjski standard in pogoje za zaposlovanje ter povečati produktivnost in finančno stabilnost;
- pospešiti regionalno sodelovanje z namenom utrditve mirnega sožitja ter gospodarske in politične stabilnosti.

Pridružitveni sporazum zagotavlja liberalizacijo trgovanja z industrijskimi proizvodi. Zagotovljen je prost dostop za izvoz iz Jordanije v EU in postopno odstranjevanje carin

za uvoz evropskega blaga v Jordanijo. Popolna odprava carinskih omejitev na uvoz v Jordanijo je predvidena v prehodnem obdobju 12 let, z dnem od začetka veljavnosti Pridružitvenega sporazuma. Sporazum vsebuje celovite odločbe o vodenju trgovine s kmetijskimi in industrijskimi proizvodi, pravicah o ustanavljanju in storitvah, pravicah intelektualne lastnine ter odločbe na področju finančnega in gospodarskega sodelovanja.

Na uvoz večine industrijskih izdelkov iz EU v Jordanijo je bila določena postopna odprava carin in kvot v prehodnem obdobju. Za nekatere industrijske izdelke je bila carina odpravljena takoj. Uvoz industrijskih izdelkov iz Jordanije v EU je z vstopom sporazuma v veljavo postal oproščen plačila vseh carinskih dajatev ter količinskih omejitev in drugih omejitev s podobnim učinkom. Deklaracija določa postopno implementacijo liberalizacije medsebojne trgovine s kmetijskimi proizvodi (Evro-mediterranean agreement, 15. maj 2002):

- Carinske dajatve za proizvode s poreklom iz skupnosti, ki so navedeni v seznamu (1) priloge Evro-mediteranskega sporazuma, morajo biti odpravljene v 2 letih. S 1. majem 2008 se vse dajatve znižajo za 3 % osnovne dajatve. S 1. majem 2009 pa so odpravljene vse preostale dajatve.
- Carinske dajatve za proizvode s poreklom iz skupnosti, ki so navedeni v seznamu (2) priloge Evro-mediteranskega sporazuma, morajo biti odpravljene v 7 letih od 1. maja 2008.
  - maja 2008 se vse dajatve znižajo na 90 % osnovne dajatve;
  - maja 2009 se vse dajatve znižajo na 80 % osnovne dajatve;
  - maja 2010 se vse dajatve znižajo na 70 % osnovne dajatve;
  - maja 2011 se vse dajatve znižajo na 60 % osnovne dajatve;
  - maja 2012 se vse dajatve znižajo na 50 % osnovne dajatve;
  - maja 2013 se vse dajatve znižajo na 40 % osnovne dajatve;
  - maja 2014 se preostale dajatve odpravijo.
- Ne odpravijo se carinske dajatve za proizvode s poreklom iz skupnosti ki so navedeni v seznamu (3) priloge Evro-mediteranskega sporazuma.

3. CARINSKA OBRAVNAVA BLAGA

Z vstopom Slovenije v EU so za Slovenijo začeli neposredno veljati vsi sporazumi, k jih ima EU sklenjene s tretjimi državami. S sporazumi pridejo v veljavo razne ugodnosti kot so nižje ali nične carinske stopnje. Pogoj za uporabo teh ugodnosti pa je potrdilo o poreklu blaga iz države pogodbenice. Pogodbene stranke informacije o dajatvah ob izvozu in drugih omejitvah pridobijo na spletnih straneh TARIC. Ob izvozu mora podjetje posel zavarovati, kar mu omogočajo mednarodne trgovinske klavzule Incoterms.

3.1. Poreklo blaga

Poreklo blaga je instrument za carinsko obravnavo blaga in tako ena glavnih komponent za pravilno izvajanje sporazumov o prosti trgovini med trgovinskimi partnerji. Pravila o poreklu pripomorejo k ohranjanju konkurenčnosti domačega gospodarstva s tujimi gospodarstvi ter k izkoriščanju ugodnosti, ki so na voljo v mednarodni trgovini. Pravila o poreklu blaga so poenotena v državah, ki so vključena v določen sporazum o prosti trgovini.

S podpisom Evro-mediteranskega sporazuma o prosti trgovini je bila sprejeta odločitev o poenotenju pravil o poreklu in razširitvi bilateralne kumulacije na mediteranske države. Obstoječi sistem kumulacije sredozemskih držav se je razširil še na Malto, Ciper, Alžirijo, Tunizijo, Maroko, Izrael, Palestino, Egipt, Jordanijo, Libanon, Sirijo in Turčijo. Imenuje se Panevro-mediteranska kumulacija porekla (Carinska uprava Republike Slovenije, 2010).

Tako je preferencialno poreklo podeljeno na podlagi EU partnerstva s sredozemskimi državami. Status preferencialnega porekla pridobi blago, ko je v celoti pridobljeno v eni izmed držav pogodbenic in je izdelano iz blaga s poreklom oziroma je izdelano iz blaga brez porekla, a je bilo zadosti obdelano ali predelano v državi izvoznici (Izvozno okno, 2010).

Izjava dobavitelja, s katero le-ta dokazuje poreklo blaga kupcu.

Izjava dobavitelja, podana v Prilogi 1, da ima blago status blaga s preferencialnim poreklom. Dobavitelj izjavlja, da je blago navedeno v dokumentu, Fidelini 13 Rfs (Durum), proizvedeno v podjetju Mlinotest živilska industrija d. d., izdelano v Sloveniji in izpolnjuje pravila o poreklu, ki urejajo preferencialno trgovino s CH, LI, IS, NO, HR, MK, BA, CS, MA, TN, ZA, MX, FO, XC, XM, JO, AGP, AKP, ACP, OCT, ULG.

Poleg izjave o preferencialnem poreklu blaga tovor spremlja tudi potrdilo o poreklu blaga v Prilogi 2. Potrdilo izda Gospodarske zbornice Slovenije in z njim potrjuje, da je blago po poreklu iz države Slovenije.

3.2. TARIC

S pridružitvenim sporazumom med EU in Jordanijo se je med pogodbenicama vzpostavilo območje proste trgovine, kjer ni omejitev glede carin, kvot in davkov. Velja enotno izvajanje zunanjetrgovinskih predpisov, ki se zagotavlja s sistemom TARIC. TARIC je integrirana tarifa Evropskih skupnosti, s katero ugotavljamo, kakšne so dajatve in drugi pogoji, ki jih je potrebno izpolniti ob uvozu ali izvozu blaga.

Podatki o predpisih so ažurni, sproti jih vnašata Evropska komisija ter Generalna direkcija za davke in carinsko unijo (DG TAXUD) v Bruslju. V TARIC so zbrani tudi

nacionalni ukrepi posameznih držav članic, ki se uporabljajo pri izvajanju carinskih postopkov ob uvozu ali izvozu.

Za delo s TARIC moramo blago prvotno pravilno uvrstiti v kombinirano nomenklaturu (KN) in nadalje v TARIC nomenklaturu (TN). Blago, ki ga izvaža podjetje Mlinotest d. d., spada pod nomenklaturu No: 1092.19-10, kar pomeni nekuhane, nepolnjene ali drugače pripravljene testenine brez jajc, ki ne vsebujejo navadne pšenične moke ali zdroba. Po vpisu nomenklature in izbiri države uvoznice, Jordanije, dobimo podatke o ukrepih. Na spletni strani dobimo podatke o tarifni preferenci, po kateri je stopnja carinske obremenitve 0 %. Blago spada pod preferencialno blago, kar je posledica pridružitvenega sporazuma med EU in Hašemitsko kraljevino Jordanijo, ki je stopil v veljavo leta 2002. Sporazum predpostavlja, da bosta pogodbenici postopoma sprostili trgovino s kmetijskimi izdelki in trgovino s predelanimi kmetijskimi izdelki, pod katere spadajo testenine. Tako je uvoz testenin Fidelini durum iz podjetja Mlinotest d. d. v Jordanijo oproščen carinske dajatve (TARIC, 2010).

3.3. INCOTERMS

Podjetje posel zavaruje po klavzulah INCOTERMS (angl. *International Commercial Terms*), kar pomeni Mednarodna pravila za tolmačenje trgovinskih terminov. Gre za sklop trgovinskih pogojev, ki se uporabljajo v mednarodni trgovini za poenotenje pravil za razlago pojmov. Skupek pravil se nanaša na delitev opravil, prevoza ter za razmejitev stroškov, obveznosti in odgovornosti med pogodbenima strankama po prodajni pogodbi. Incoterms je sestavljen iz imenskega dela in vsebinskega dela, ki vsebuje pravice in dolžnosti pogodbenih strank glede časa in kraja izročitve blaga, prehoda tveganja in stroškov, plačila carin, davščin, zavarovanja, ... (Intereuropa, 2010).

Poznamo 4 sklope incotermsov, ki se delijo glede na to, katera stranka nosi stroške oziroma nevarnosti v zvezi z izpolnitvijo pogodbe (Gospodarska zbornica Slovenije, 2000, str. 37-129):

- skupina »E«, odhod: vsebuje minimalne obveznosti za prodajalca. Prodajalec je dolžan dati blago na razpolago na dogovorjenem kraju, ki so običajno prodajalčevi prostori;
- skupina »F«, prevoz neplačan: klavzula zahteva, da prodajalec dostavi blago za prevoz po kupčevih zahtevah;
- skupina »C«, prevoz plačan: prevozna pogodba je sklenjena pod običajnimi pogoji na stroške prodajalca, ki tako plača glavni prevoz. Zato mora biti v pogodbi nujno navedena točka do katere mora prodajalec plačati prevozne stroške. Prodajalec ne prevzema rizika izgube in dodatnih stroškov, ki nastanejo, potem ko je bilo blago naloženo in odpremljeno;

- skupina »D«, prihod: prodajalec opravi vse potrebno za prispetje blaga v pristanišče ali nek drug kraj, včasih tudi uvozno carinjenje v kupčevi državi. Prodajalec prevzame vse stroške in rizike, ki so potrebni, da se blago dostavi v vnaprej določen kraj.

Podjetje se v dogovoru s trgovinskim partnerjem odloči, katero klavzulo bo uporabljalo. Mlinotest d. d. v primeru izvoza v Jordanijo uporablja klavzulo CFR (Stroški in prevoznina do navedenega namembnega pristanišča), ki spada v skupino »C«. Klavzula se uporablja samo pri pomorskem prevozu in prevozu po notranjih plovniških poteh. Zajema stroške in prevoznino plačane s strani prodajalca do namembnega pristanišča. Prodajalec nosi nevarnosti izgube ali poškodovanega blaga do trenutka, ko blago preide ladijsko ograjo. Riziki, izgube ali poškodovanega blaga in vsi stroški, ki so nastali, ko blago prestopi ladijsko ograjo v odpremnem pristanišču, preidejo na kupca. Prodajalec mora pri odpremi blago obvezno ocariniti in plačati vse stroške carinskih formalnosti.

4. ZUNANJETRGOVINSKI TOKOVI JORDANIJE

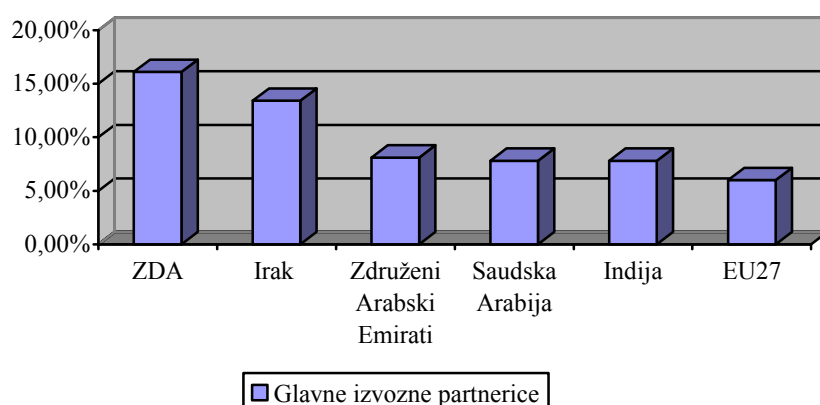
4.1. Glavni trgovinski partnerji Jordanije

Z liberalno ekonomsko politiko je prišlo do razcveta jordanskega gospodarstva, ki je danes eno najbolj konkurenčnih gospodarstev na Bližnjem vzhodu. K razvoju so pripomogli številni prostotrgovinski sporazumi, ki jih ima Jordanija sklenjene z EU, ZDA, Kanado, Singapurjem in arabskimi državami. Poleg tega naraščajo vlaganja v povečanje izvoza, kar je tudi glavni razlog za uspešen razvoj tega gospodarstva.

Celoten izvoz Jordanije je v letu 2009 znašal 6,989 milijard dolarjev, kar je nekoliko manj kot leto prej, ko je le-ta znašal 7,782 milijard dolarjev. Proizvodi, ki so predstavljali največji delež izvoza, so oblačila, gnojila, pepelniki, zelenjava in farmacevtski proizvodi (CIA Worldfactbook, 2010).

Slika 1 prikazuje glavne izvozne partnerice Jordanije in njihovo vrednost izvoza v letu 2008. Največja izvozna partnerica Jordanije so bile ZDA s 16,1 %, sledil je Irak s 13 %, Združeni Arabski Emirati (8,1 %), Indija in Saudska Arabija (7,8 %). EU27 je s 6 % na 6. mestu izvoznih partneric (European Commission, 22. septembra 2009).

Slika 1: Glavne izvozne partnerice Jordanije in delež izvoza v letu 2009

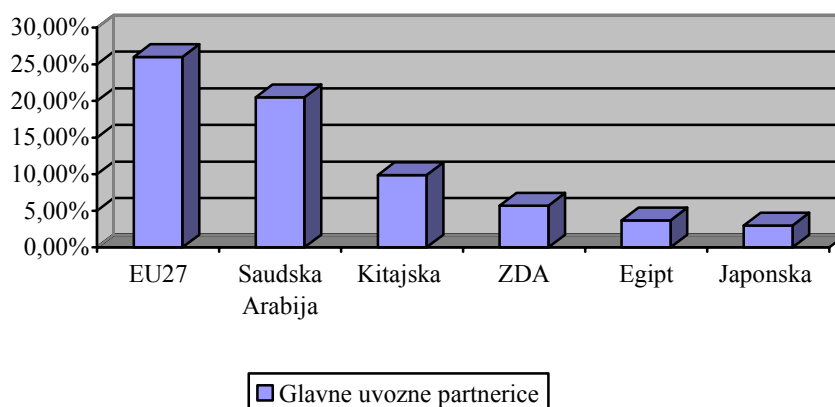

Vir: European Commission, 2009.

Celoten uvoz Jordanije je v letu 2009 znašal 12,31 milijard dolarjev, kar je manj kot leta 2008, ko je znašal 14,99 milijard dolarjev. Največji delež uvoza predstavljajo: surova nafta, stroji, transportna oprema, železo, žita (CIA World Factbook, 2010).

Slika 2 prikazuje države uvozne partnerice in delež uvoza v letu 2008. Največja uvozna partnerica Jordanije je bila EU27 s 26,0 %, sledile so ji Saudska Arabija (20,5 %), Kitajska (9,9 %), ZDA (5,7 %), Egipt (3,7 %) in Japonska (3,0 %) (European Commission, 22. september 2009).

Slika 2: Glavne uvozne partnerice Jordanije in delež uvoza v letu 2009

Vir: European Commission, 2009.

Podatki iz leta 2008 kažejo, da je bila EU27 glavna trgovinska partnerica Jordanije. Njuno sodelovanje je predstavljalo 20,7 % celotnega sodelovanja Jordanije s svetom (European Commission, 22. septembra 2009).

4.2. Blagovna menjava med Jordanijo in EU

Vrednost izvoza blaga iz EU v Jordanijo je v letu 2008 znašala 2,6 milijard evrov, delež jordanskega uvoza blaga v EU pa v istem letu 0,3 milijard evrov. V letu 2009 je vrednost izvoza blaga iz EU v Jordanijo znašala 2,6 milijard evrov, vrednost uvoza iz Jordanije v EU pa 0,2 milijarde evrov. V letu 2008 sta državi beležili rast obsega trgovanja za 28 %, v letu 2009 pa je prišlo je do zmanjšanja menjave za približno 15 %, kar je posledica zmanjšanja obsega trgovanja zaradi vplivov globalne gospodarske krize. Uvoz iz Jordanije v EU je v tem letu padel za 40 %, izvoz iz EU v Jordanijo pa za 12 % v istem obdobju (European Commission, 2010).

Tabela 1 prikazuje letno rast vrednosti uvoza v Jordanijo iz EU in vrednost izvoza iz Jordanije v EU med leti 2004 in 2008 s tržno vrednostjo v milijonih evrov. Pri obeh kategorijah je zabeležena rast blagovne menjave. Viden je preskok na višjo vrednost v letu 2008, kar je tudi posledica uvajanja določil sporazuma (European Commission, 2010). Z letom 2008 so se namreč začele zniževati carinske stopnje na uvoz izdelkov v Jordanijo iz EU, ki morajo biti dokončno odpravljene do leta 2014. Zato pričakujem, da se bo obseg menjave v prihodnjih letih še povečeval.

Tabela 1: Vrednost menjave med EU in Jordanijo

Leto	Uvoz v Jordanijo v mio EUR	Izvoz iz Jordanije v mio EUR
2004	1.606	101
2005	2.086	125
2006	2.164	136
2007	2.433	132
2008	3.237	274

Vir: European Commission, 2010.

V letu 2008 so največji del uvoza EU iz Jordanije, kar 34,9 %, predstavljali proizvodi iz kemikalij, stroji in transportna oprema. Sledili so neužitni neobdelani materiali z izjemo goriv, stroji in transportne naprave. EU v Jordanijo pretežno izvažajo stroje in transportno opremo (52,1 %), kemikalije in podobne proizvode ter razne manjše proizvode.

Tabela 2 prikazuje izvoz blaga iz Jordanije v EU po skupinah izdelkov med leti 2004 in 2008. Podatki so prikazani v odstotkih. Celotna tržna vrednost izvoza Jordanije v EU se je od leta 2004 do 2008 povečala iz 283,8 milijona evrov na 301,6 milijona evrov. Izvoz primarnih izdelkov, kmetijskih izdelkov in goriva ter rudarskih izdelkov iz Jordanije v EU se je skozi leta povečeval. Leta 2004 je bil zabeležen 29,1 % delež, leta 2006 31,3 % delež, leta 2008 pa 31,5 % delež. Večji delež v tej skupini predstavlja izvoz goriva in rudarskih izdelkov. Nekolikšen upad je zabeležen pri izvozu industrijskih izdelkov, s 67,6

% na 62,4 %. V tej skupini se je povečal delež izvoza kemikalij in strojne opreme ter železa in jekla.

Tabela 2: Izvoz blaga iz Jordanije v Evropsko unijo (v %)

Skupina izdelkov	2004	2006	2008
Primarni izdelki	29,1	31,3	31,5
Kmetijski proizvodi	2,7	7,2	5,6
Goriva in rudarski izdelki	26,4	24,2	25,9
Industrijski izdelki	67,6	63,2	62,4
Jeklo in železo	0,0	0,0	0,0
Kemikalije	19,8	30,6	34,9
Drugi polizdelki	3,9	8,9	4,5
Stroji in transportne naprave	35,0	12,0	14,7
Tekstil	3,3	2,7	2,0
Oblačila	24,8	1,0	7,5
Drugi polizdelki	6,5	8,2	5,2

Vir: European Commission, 2009.

Tabela 3 prikazuje uvoz Jordanije iz Evropske unije med leti 2004 in 2008. Podatki so prikazani v odstotkih. Od leta 2004 do 2008 je bilo zabeleženo povečanje tržne vrednosti izvoza EU v Jordanijo z 1.987,7 milijona evrov na 2.943,4 milijona evrov. Povečal se je delež izvoza primarnih izdelkov z 12,1 % na 14,0 %. Večji delež v tej skupini predstavlja izvoz kmetijskih izdelkov. Delež izvoza industrijskih izdelkov je ostajal dokaj stabilen na ravni 85 %, pri čemer je največjo rast beležil izvoz strojev in transportne opreme.

Tabela 3: Blagovni uvoz Jordanije iz Evropske unije (v %)

Skupina izdelkov	2004	2006	2008
Primarni izdelki	12,2	12,3	14,0
Kmetijski proizvodi	10,2	10,7	10,5
Goriva in rudarski izdelki	1,9	1,6	3,4
Industrijski izdelki	85,5	85,8	83,1
Jeklo in železo	1,3	0,7	1,0
Kemikalije	15,1	12,8	13,3
Drugi polizdelki	7,9	6,5	6,7
Stroji in transportne naprave	47,1	53,5	52,1
Tekstil	1,8	0,9	0,7
Oblačila	0,8	0,7	0,9
Drugi polizdelki	11,4	10,5	8,5

Vir: European Commission, 2009.

4.3. Blagovna menjava med Slovenijo in Jordanijo

4.3.1. Uvod

Menjava med Slovenijo in Jordanijo je skoraj zanemarljiva. Vendar pa zadnje diplomatske in politične aktivnosti nakazujejo na mogoče spremembe. Odnosi med Slovenijo in Jordanijo se izboljšujejo, obstajajo možnosti za poglobitev in spodbuditev gospodarskega sodelovanja. Srečanje jordanskih in slovenskih gospodarstvenikov na jordansko-slovenskem forumu, ki je potekal 24. julija 2009 v Ljubljani, je imelo pozitivne rezultate na povečanje blagovne menjave in je delovalo vzpodbudno na dvostransko sodelovanje držav. Slovenija predstavlja Jordaniji ugodno strateško lego za vstop na trg EU. Prav tako tudi Jordanija predstavlja ugoden strateški položaj za dostop EU do novih arabskih trgov.

4.3.2. Analiza trgovinskih tokov

Blagovna menjava med državama je leta 2008 presegala 4 milijone evrov. Pretežni delež menjave predstavlja slovenski izvoz v Jordanijo medtem ko je uvoz iz Jordanije v EU majhen. Slovenija izvažata predvsem avtomobilske gume, barvila, črpalke in kompresorje ter merilnike porabe plinov. Uvoz iz Jordanije predstavljajo zlasti tekstilni izdelki.

Na jordansko-slovenskem poslovnem forumu sta državi podpisali sporazume o sodelovanju. Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI) in Jordanska agencija za naložbe (JIB) sta podpisali memorandum o sodelovanju. Gospodarska zbornica Slovenije ter Jordanska trgovinska in industrijska zbornica sta podpisali sporazum o sodelovanju in oblikovanju ekonomskega sveta med Slovenijo in Jordanijo (STA, 24. junij 2009).

V nadaljevanju Tabela 4 prikazuje celoten izvoz Slovenije v Jordanijo od leta 2005 do 2009 v ameriških dolarjih. Podana je tržna vrednost izvoza, ki kaže na izrazito pozitiven trend vrednosti izvoza v opazovanem obdobju. Sklepamo, da so k temu pripomogle tudi poenostavitve pogojev menjav z Evro-mediteranskim partnerstvom. V tabeli je podan tudi delež izvoza v Jordanijo v primerjavi s celotnim slovenskim izvozom ter stopnja rasti slovenskega izvoza v Jordanijo, podana v odstotkih.

Tabela 4: Izvoz Slovenije v Jordanijo med leti 2005–2009

Leto	Izvoz v Jordanijo v USD	Delež izvoza (v %)	Stopnja rasti (v %)
2005	4.151.138	0,23	/
2006	4.374.142	0,21	5,37
2007	5.546.646	0,21	26,81
2008	5.616.660	0,19	1,26
2009	7.717.657	0,35	37,4

Vir: UN Comtrade, 2010.

Tabela 5 prikazuje celoten uvoz Slovenije iz Jordanije med leti 2005 in 2009 v ameriških dolarjih. Vrednost uvoza je manjša kot vrednost izvoza. Vidno je povečanje sodelovanja od leta 2005 do 2009. V tabeli je podan tudi delež uvoza iz Jordanije v primerjavi s celotnim uvozom Slovenije ter stopnja rasti jordskega uvoza v Slovenijo, podana v odstotkih.

Tabela 5: Uvoz Slovenije iz Jordanije med leti 2005–2009

Leto	Uvoz iz Jordanije v USD	Delež uvoza (v %)	Stopnja rasti (v %)
2005	2.379.133	0,12	/
2006	2.599.971	0,11	9,28
2007	3.175.175	0,11	22,12
2008	4.804.573	0,14	51,32
2009	5.287.518	0,22	10,05

Vir: UN Comtrade, 2010.

Podatki o stopnjah rasti v tabelah 4 in 5 kažejo, da se je vrednost izvoza EU v Jordanijo v letu 2009 precej okrepila, veliko bolj kot stopnja uvoza iz Jordanije v EU. Iz dobljenih rezultatov lahko sklepamo, da so slovenska podjetja začela izkoriščati prednosti, ki jih je prineslo Evro-mediteransko partnerstvo in da je krepitev slovenskega izvoza v Jordanijo posledica sporazuma med EU in Jordanijo³. V tem letu je prišlo do znižanja carinskih stopenj na 80 % osnovne dajatve, v naslednjih letih pa se bodo carinske dajatve še zniževale. Zato lahko pričakujemo povečanja izvoza tudi v prihodnjih letih.

³ Stopnja rasti je precej visoka zato je ne moremo pripisati samo spremembam deviznih tečajev in cen ampak gre predvsem za posledico povečanja izvoznih količin.

4.3.2.1. Izvoz nejajčnih nekuhanih testenin iz Slovenije v Jordanijo

Podjetje Mlinotest v Jordanijo izvažata proizvod Fidelini 13 rfs (Durum). Proizvod spada med nejajčne, nekuhane testenine, zato Tabela 5 prikazuje skupen izvoz nejajčnih testenin iz Slovenije v Jordanijo s tržno vrednostjo v ameriških dolarjih in neto količini, podani v kilogramih. Podatki kažejo, da je vrednost izvoza narasla od leta 2005 do leta 2009. Glede na časovno usklajenost je temu botroval tudi pridružitveni sporazum med EU in Jordanijo. Izvozne možnosti v Jordanijo so se za Evropske države povečale, kar ima za posledico povečan izvoz Slovenije v Jordanijo.

Tabela 6: Izvoz nejajčnih testenin iz Slovenije v Jordanijo

Leto	Izvoz v USD	Neto količina (kg)
2005	45.470	75,504
2006	38.133	60,000
2007	74.162	105,000
2008	116.748	90,000
2009	110.172	109,681

Vir: UN Comtrade, 2010.

5. PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA IZVOZNIKA V JORDANIJO

Mlinotest Živilska industrija d. d. je drugi največji proizvajalec testenin v Sloveniji, osnovno dejavnost pa poleg testeninarstva predstavljata še pekarstvo in mlinarstvo. Začetki razvoja podjetja segajo v leto 1804, ko je bil na reki Hubelj zgrajen Flucov mlin. Pozneje, v drugi polovici 19. stoletja, je bil mlin obnovljen in moderniziran. Poznali so ga pod imenom Jochmannov mlin. Danes je podjetje javna delniška družba. Od 3. 4. 2000 delnice Mlinotesta kotirajo na Ljubljanski borzi v kotaciji A z oznako MAJG. V skladu s Pravili Ljubljanske borze, zakonodajo in Kodeksom upravljanja javnih delniških družb so poslovna poročila in sklepi skupščine Mlinotesta javno objavljeni na SEOnet (sistem elektronskega obveščanja Ljubljanske borze) in na spletni strani podjetja.

Skupino Mlinotest poleg družbe Mlinotest d. d. sestavljajo še odvisne družbe Mlinotest Kruh Koper d. o. o., Mlinotest Trgovina d. o. o. Umag, Žitoproizvod d. d. Karlovac, Finholding d. o. o. in Pecivo d. d. Nova Gorica. Danes je Mlinotest Živilska industrija ena največjih živilskih industrij na Primorskem s 534 zaposlenimi v letu 2009 (Mlinotest d.d. Letno poročilo za leto 2009, 2010).

Poslovni izkaz uspeha Mlinotesta d. d. z rezultati povezanih družb kaže, da je bilo v letu 2009 doseženih 440.000 evrov čistega dobička, kar pomeni 8 % več kot v predhodnem letu (Mlinotest d. d. Letno poročilo za leto 2009, 23. april 2010). Njihova razvojna tehnologija se usmerja v prilagajanje Evropskim usmeritvam s poudarkom na kakovosti

blagovnih znamk in izdelkov za zdravo prehrano. Načrtujejo povečanje količine prodaje tako na tujih trgih kot doma.

Glavne skupine proizvodov in storitev:

- testenine
- kruh in pekovsko pecivo
- moka in mlevski izdelki
- drugi izdelki (bomboni in sendviči)

5.1. Izvozne partnerice podjetja in delež izvoza

Države izvozne partnerice podjetja po obsegu so (Sloexport, 2010):

- Jugovzhodna Evropa: Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Srbija
- Evropska unija: Avstrija, Italija, Nemčija, Nizozemska, Švedska
- Bližnji vzhod: Jordanija
- Severna Amerika: Kanada, Združene države Amerike

Tabela 7 predstavlja vrednost celotne prodaje blaga in storitev podjetja v tujino v letu 2009 v evrih. Prodaja je razdeljena na prodajo na tuji trg in prodajo na tuji trg povezanim družbam⁴ podjetja Mlinotest. Prodaja v povezane družbe podjetja znaša 875.297 evrov. Prodaja drugim kupcem v tujino znaša 2.288.746,41 evrov.

Tabela 7: Vrednost prodaje Mlinotesta v tujino v letu 2009 v EUR

Terjatve do kupcev v tujini	2.288.746,41
Terjatve do povezanih oseb v tujini	875.297

Vir: Interna baza podatkov Mlinotest d. d., 2010.

Celotna prodaja blaga in storitev v tujino znaša 3.164.043,41 evrov. Delež izvoza v prihodku je v letu 2009 znašal 10 % (Interna baza podatkov Mlinotest d.d, 2010).

6. ANALIZA KONKRETNEGA PRIMERA IZVOZA BLAGA V JORDANIJO

6.1. Izvoz Mlinotesta v Jordanijo

Podjetje Mlinotest je dolgoročno izvozno usmerjeno. Svoje izdelke izvažata v države članice EU, na Balkan, nekaj pa tudi v Kanado in ZDA. Leta 2005 je začelo svoje sodelovanje z jordanskim trgovcem. Sodelovanje med Mlinotestom in jordanskim podjetjem Arab Food Industries se je začelo naključno, preko skupnega partnerja Podravke d. d. Koprivnica na Hrvaškem. Jordanski kupec pri Podravki kupuje izdelke za svojo

⁴ Povezane družbe v tujini : Žitoproizvod d. d. Karlovac ; Mlinotest trgovina d. o. o. Umag

proizvodnjo, izdelek Fidelini pa naroča pri podjetju Mlinotest, ker Podravka tega izdelka nima. S tem se je odprlo novo tržišče, ki za podjetje predstavlja nov izziv in možnost za razvoj.

S podpisom pridružitvenega sporazuma med Jordanijo in EU, je Jordanija postala privlačna država za izvoz, brez carinskih in količinskih omejitev. Sodelovanje je olajšala tudi poenostavitev birokratskega dela poslovanja. Drugi razlog za vstopanje na tuje trge je povečevanje svetovnega povpraševanja po testeninah. Podatki iz svetovne raziskave o potrošnji testenin napovedujejo naraščanje potrošnje testenin na 7,9 milijard ton letno do leta 2015 (Drinks Media Wire, 2010). Povečano povpraševanje je posledica vedno večje potrebe po hitro pripravljenu obroku, visoki hranljivi vrednosti proizvoda ter lahki pripravi. Poročilo predvideva, da se bosta povpraševanje in potrošnja testenin povečala tudi v državah Bližnjega vzhoda in afriških državah (UN.A.F.P.A Statistic, 2010).

Izvoz v Jordanijo v letu 2009 predstavlja 2,52 % celotnega izvoza Mlinotesta, ki je predstavljen v Tabeli 7, kar znaša 88.061,00 evrov (Interna baza podatkov Mlinotest d. d., 2010). Delež izvoza v Jordanijo je v primerjavi z izvozom v druge države relativno majhen, vendar moramo upoštevati dejstvo, da se je sodelovanje s to mediteransko državo šele dobro začelo. Podjetji pričakujeta, da bosta svoje sodelovanje v nadaljnje okrepili. Od začetka sodelovanja do danes izvozne količine ostajajo stabilne.

Tabela 8 prikazuje vrednost izvoza v Jordanijo po letih v evrih. Iz podatkov vidimo, da je vrednostno izvoz dokaj stabilen. Približno enake vrednosti izvoza so beležili v letih 2005 in 2006. Leta 2007 je zabeležen preskok na precej večjo vrednost, ki je na višini 90.000 evrov ostala tudi leta 2008 in 2009 (Interna baza podatkov Mlinotest d. d., 2010). Od leta 2007 je zabeležen rahel upad povpraševanja jordskega kupca po izdelkih Mlinotesta. Upad je posledica vplivov globalne gospodarske krize in s tem padca gospodarske aktivnosti. V času pisanja naloge je podjetje zabeležilo prvo naročilo v letu 2010 v vrednosti 22.920 evrov.

Tabela 8: Vrednost izvoza v Jordanijo med leti 2005–2010

Leto	Tržna vrednost (v EUR)
2005	43.898,94
2006	31.200
2007	96.705
2008	90.457
2009	88.061
2010	22.920

Vir: Interna baza podatkov Mlinotest d.d.

Iz internih podatkov podjetja o prometu poslovnih partnerjev po mesecih dobim zelo zanimivo sliko o vrednosti naročil jordskega kupca. Podatki namreč kažejo, da so naročila vsako leto samo med mesecem aprilom in julijem, skozi ostale mesece pa naročil

ni. Zanimivo je tudi dejstvo, da je naročnik od leta 2005 do 2009 naročal izključno izdelek Fidelini durum in nobenega drugega proizvoda. Jordanski kupec je večji proizvajalec instant juh in druge polpripravljene hrane. Proizvod, katerega sestavni del so Mlinotestovi fidelini, je namenjen za prehrano vojski. Po informacijah, ki jih je pridobil izvozni oddelek podjetja, proizvodnja tega izdelka ne poteka konstatno skozi vse leto, pač pa le med junijem in septembrom. Zaradi optimalizacije zalog je nabava sukcesivna in "just in time".

Uvajanje pridružitvenega sporazuma in ustanovitev proste trgovine med EU in Jordanijo je pozitivno vplivalo na povečanje trgovanja. Z opustitvijo carinskih omejitev in zmanjšanjem obdavčevanja je postala Jordanija zanimivejša za sodelovanje. Od uvedbe bilateralnih sporazumov se je sodelovanje povečevalo, kar je posledica zmanjševanja birokratskih ovir, poenotenja predpisov ter možnosti prostega pretoka blaga v mediteranske države in s tem v Jordanijo.

Dejstvo, da se je sodelovanje začelo že takoj po podpisu sporazuma in da se bodo nekateri ukrepi poenostavitve sodelovanja dokončno uveljavili šele z letom 2010, dajejo pozitivna pričakovanja za sodelovanje v prihodnosti. Tako tudi v podjetju Mlinotest pričakujejo, da se bo sodelovanje z Jordanijo še povečevalo.

6.2. Predstavitev poteka izvoznega posla med Mlinotestom in Jordanijo

6.2.1. Opis blaga, namenjenega izvozu

Mlinotest d. d. v Jordanijo izvaža proizvod Fidelini 13 Rfs (Durum), ki spada pod tarifno številko No: 1092.19-10. Fidelini so nekuhani rezanci, ki ne vsebujejo jajc. Glavne sestavine izdelka so durum pšenični zdrob ter voda. Proizvod spada med proizvode, ki ne vsebujejo jajc, zato zanj ne veljajo enaki ISO standardi kot za druge Mlinotestove jajčne proizvode.

6.2.2. Izbira načina poslovanja

Podjetje se je odločilo za izvozno obliko vstopa na Jordanski trg. Ta oblika je za podjetje najprimernejša, saj predstavlja veliko fleksibilnost, sorazmerno majhne stroške in majhno tveganje.

6.2.3. Dokumentarni incaso

Pri mednarodnem poslovanju podjetje uporablja plačilni instrument dokumentarni incaso. Dokument zagotavlja relativno varnost pri financiranju mednarodnih poslov, kjer banka prevzame izvršitev plačila in prevzem dokumentov in igra zgolj posredniško vlogo med

prodajalcem in kupcem. Z dokumentarnim incasom se prodajalec zavaruje, da blago kupcu ni izročeno, preden le-ta opravi plačilo.

V poslovni praksi se odvija zunanjetrgovinsko poslovanje v okviru pravil dokumentarnega incasa po dveh finančnih klavzulah (Falatov, 1996, str. 11-14):

- dokument proti plačilu - CAD (angl. *Cash against Documents*);
- dokument proti meničnemu akceptu - DAA (angl. *Documents against Acceptance*).

Prva klavzula predpostavlja gotovinsko prodajo blaga in plačilo kupnine ob prvi predložitvi blagovnih dokumentov. Druga klavzula pa predpostavlja kreditni posel s tujino in plačilo kupnine v okviru mehanizma meničnega akcepta in specifične izterjave, ki se odvija po predpisih meničnega prava.

Podjetje Mlinotest d. d. se poslužuje klavzule dokument proti plačilu, kar pomeni da banka kupcu blagovne in transportne dokumente izroči ob gotovinskemu plačilu. Mlinotest odpremi blago kupcu skladno z dogovorjeno pariteto. Dokumente, ki izkazujejo odpremo blaga in predstavljajo lastništvo nad blagom, posreduje preko svoje banke kupčevi incaso banki. Incaso banka kupca pozove, da blagovne dokumente odkupi ter mu jih v zameno za plačani znesek izroči. S prejetimi dokumenti ima kupec možnost carinjenja blaga, tj. blago fizično prevzame in opravi kvalitativni in kvantitativni pregled blaga.

Dokumentarni incaso zagotavlja določeno varnost poslovanja tako za prodajalca kot za kupca. Določa plačilo blaga pred prevzemom, hkrati pa kupnina ni izvršena, dokler blago ni odpremljeno in kupec nima v lasti odpremljenih dokumentov, ki mu omogočajo prevzem blaga. Vendar dokumentarni incaso ne zagotavlja popolne varnosti. Kupec lahko odkloni odkup blaga, pri čemer transakcijski stroški padejo na prodajalca. Kupec brez dokumentov nima dostopa do blaga in možnosti za preverjanje količinske in kakovostne ustreznosti, pravico pridobi šele po plačilu (Zidar, 2010).

6.2.4. Izvozni postopek

Izvoz v Jordanijo je izvoz iz EU v tretje države. V tem primeru se postopek izvede z vložitvijo pisne izvozne carinske deklaracije blaga » v okviru običajnega postopka za vnos v carinski postopek ali ponovni izvoz« (Carinska uprava Republike Slovenije, 2010). Uradni obrazec imenujemo Enotna upravna listina (v nadaljevanju EUL). »EUL se predloži v setih, ki jih sestavljajo listi (izvodi), potrebni za izvedbo formalnosti za izbran carinski postopek. Možne so različne kombinacije listov, na primer: listi 1, 2 in 3 za izvozne postopke, listi 6, 7 in 8 za uvozne postopke« (Carinska uprava Republike Slovenije, 2010).

Izvozno deklaracijo se vloži na sedežu izvoznika oziroma tam, kjer je blago natovorjeno. V nekaterih primerih je lahko deklaracija vložena tudi pri drugih carinskih organih.

Po opravljenem izvoznem postopku tovor do izstopa iz EU (torej do kopenske meje, luke ali letališča) spremlja list 3 EUL. Izstopni mejni carinski organ potrdi izstop na listu 3 EUL in ga vrne udeležencu, največkrat je to voznik tovora, lahko pa se list vrne tudi špediciji.

Na listu je zabeležena številka tranzitnega postopka MRN (angl. *Movement Reference Number*), ki je določena s strani urada odhoda. Na podlagi te številke je možno identificirati pošiljko na poti in na namembni lokaciji.

V Prilogi 3 je priložena kopija izvozne carinske deklaracije v izvodu številka 3, ki se potrjena vrne pošiljatelj/izvozniku. Namenjena je obveščanju izvoznika/deklaranta o tem da je blago zapustilo državo izvoza. Dokument ni potreben za namene DDV, ker je za obračunavanje DDV predpisano elektronsko sporočilo carinskega organa v elektronski obliki, podpisano s kvalificiranim digitalnim potrdilom.

6.2.5. *Potrebna dokumentacija*

Kljub poenostavljeni trgovinski menjavi mora podjetje ob izvozu sestaviti določene dokumente. Po podatkih Intereurope d. d. (gospoda Otmarja Komela) se potrebna količina dokumentov ni bistveno spremenila od uvedbe prostotrgovinskega sporazuma med EU in Jordanijo. Podjetje za poslovanje potrebuje račun, certifikat o poreklu, certifikat sestavin ter zdravstveni certifikat in pomorski tovorni list.

Račun

Primer računa je podan v Prilogi 4. Račun je napisan v angleškem jeziku s podatki za carinjenje in plačilo. Računu v prilogi ne vsebuje vseh elementov zaradi ohranjanja poslovnih skrivnosti podjetja.

Certifikat sestavin in zdravstveni certifikat

S certifikatom sestavin (Priloga 5) proizvajalec dokazuje, iz katerih sestavin je narejen izdelek. V konkretnem primeru so sestavine izdelka durum pšenični zdrob in voda. Navedena sta še datum proizvodnje in datum poteka roka uporabnosti.

Blago, ki je namenjeno izvozu, mora imeti zdravstveni certifikat (Priloga 6), potrjen s strani mikrobiološkega laboratorija podjetja. Na njem je omenjen proizvod z datumom proizvodnje in datumom poteka roka uporabnosti.

Proizvod je analiziran za vse mikroorganizme, ki so navedeni na certifikatu.

Namen certifikata je potrditev, da je proizvod namenjen človeški uporabi.

Pomorski ladijski tovorni list oziroma nakladnica

Je transportna pogodba med prevoznikom in špediterjem, s katerim ladjar potrjuje, da je blago natovorjeno na ladjo. Gre za obvezen dokument pomorskega prevoza, ki daje lastniško pravico nad blagom. V njem je naveden pošiljatelj blaga, v našem primeru Mlinotest živilska industrija d. d., ter prejemnik blaga Arab Food Industries, ime ladje in sedež ladijske družbe. V nadaljevanju so navedeni podatki o vrsti blaga, embalaže in količini ter velikosti blaga. Primer nakladnice je priložen v Prilogi 7.

SKLEP

Jordanija je z gospodarskega vidika razvijajoča se država, ki predstavlja evropskim podjetjem velik tržni potencial. Z Evro-mediteranskim sporazumom je trgovanje med EU in Jordanijo postalo liberalizirano, pri uvozu in izvozu ni količinskih omejitev, carinske omejitve pa se znižujejo in morajo biti dokončno odpravljene do leta 2014. Poenostavitev sodelovanja in poslovanja vzpodbudno deluje na odločitve podjetij za vlaganje v Jordansko gospodarstvo.

Z nalogo lahko potrdim postavljeno tezo, da postaja Jordanija s procesi krepitve sodelovanja z EU in naraščajočo razvitostjo vedno bolj zanimiva trgovinska partnerica za evropska podjetja. Pridružitveni sporazum je poenostavil menjavo in odprl nove možnosti podjetjem. Z liberalizacijo trgovine je Jordanija postala dostopnejša, zanimivejša in potencialno dobra trgovinska partnerica, kar potrjuje povečevanje trgovinskih tokov med EU in to državo. Stopnje rasti izvoza iz Slovenije v Jordanijo potrjujejo, da so tudi slovenska podjetja z letom 2008 in predvsem v letu 2009 uspela izkoristiti prednosti sporazuma in povečujejo sodelovanje. To lahko potrdim tudi na podlagi krepitve izvoznih poslov podjetja Mlinotest d. d. s to državo.

Na drugi strani pa trgovinske omejitve še obstajajo, carinske stopnje so se začele zniževati z letom 2008. Tako na podlagi sedanjih podatkov in ciljev sporazuma o popolni odpravi carinskih in drugih omejitev sklepam, da obstajajo ugodni pogoji za razvoj močnega sodelovanja med partnericami sporazuma. Še vedno pa velik problem podjetjem pri odločitvi o vstopu na trg predstavlja nepoznavanje jordanske kulture in načina poslovanja. Verjetno je še vedno zakoreninjeno mnenje, da gre za eksotično državo, s katero je težko sodelovati in pridobiti vse potrebne dokumente. V tem smislu je posel podjetja Mlinotest s podjetjem v Jordaniji le delček v globalizaciji sveta, ki podira jezikovne, kulturne in gospodarske pregrade.

LITERATURA IN VIRI

1. Bilateral relations Jordan. Najdeno 26. maja 2010 na spletni strani <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/bilateral-relations/countries/jordan/>
2. CIA World Factbook. Najdeno 8. aprila 2010 na spletni strani <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/jo.html>
3. Dokazila o preferencialnem poreklu blaga. Najdeno 15. marca 2010 na spletni strani http://www.carina.gov.si/si/informacije/podjetja/poreklo_blaga/preferencialno_po_reklo/dokazila_o_preferencialnem_poreklu_blaga/
4. Drinks Media Wire. (16.april 2010). Global Pasta Market to Reach 17.9 Million Tons by 2015, According to New Report by Global Industry Analysts, Inc. Najdeno 3. aprila na spletni strani http://www.drinksmediawire.com/afficher_cdp.asp?id=6500&lng=2
5. Državni zbor Republike Slovenije (2008, februar) *Prosta trgovina v Mediteranu – prednosti, pomanjkljivosti in prihodni razvoj*. Najdeno 20. maja na spletni strani http://www.dz-rs.si/fileadmin/dz.gov.si/pageuploads/DZ/PDF_datoteke/porocilokoncnoMalta.doc.pdf
6. Enotna upravna listina (EUL). Najdeno 26. maja 2010 na spletni strani http://www.carina.gov.si/si/informacije/podjetja/enotna_upravna_listina_eul/enotna_upravna_listina_eul/
7. Euro-Mediterranean Partnership Economic & Financial Cooperation. Najdeno 10. aprila 2010 na spletni strani http://ec.europa.eu/external_relations/euromed/etn/finance_en.htm
8. Euro-Mediterranean Association Agreements. Najdeno 13. marca 2010 na spletni strani http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/mediterranean_partner_countries/r14104_en.htm
9. European commission (2009, 22. september). *Jordan EU bilateral trade and trade with the world*. Najdeno 15. aprila 2010 na spletni strani http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113404.pdf
10. European Commission (2002, 15.maj). *Evro mediterranean agreement establishing an Association between the European Communities and their Member state, of the one part, and the Hashemite Kingdom of Jordan , of the other part* . Najdeno 14. marca 2010 na spletni strani http://www.mit.gov.jo/PORTALS/0/Jordan-EU_Association_Agreement.PDF
11. Evromediterransko partnerstvo (EMP). Najdeno 4. aprila 2010 na spletni strani http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/evropska_unija/evromediterransko_partnerstvo_emp/

12. EUR-Lex. (b.l.). Sklep Sveta o stališču Skupnosti, sprejeto v okviru Pridružitvenega sveta, ustanovljenega z Evro-sredozemskim sporazumom o pridružitvi med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Hašemitsko kraljevino Jordanijo na drugi strani glede oblikovanja časovnega razporeda za odpravo tarif za proizvode iz Priloge IV k Pridružitvenemu sporazumu. Najdeno 3. marca 2010 na spletni strani <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0309:FIN:SL:PDF>
13. Falatov. P. (1996). *Instrumenti plačilnega prometa v mednarodnem poslovanju*. Ljubljana: CISEF.
14. Gospodarska zbornica Slovenije. (2000). *Incotermsi 2000 Uradna pravila Mednarodne trgovinske zbornice za razlago trgovinskih klavzul*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
15. Jordan – EU Association Agreement. Najdeno 17. marca na spletni strani <http://www.mit.gov.jo/Default.aspx?tabid=706>
16. Mlinotest d.d.. Najdeno 20. marca na spletni strani <http://www.sloexport.si/Card.asp?ms=5132061>
17. Mlinotest d.d. (23. april 2010). *Letno poročilo za leto 2009*. Ajdovščina: Mlinotest d. d.
18. Mednarodni sporazumi. Najdeno 10. aprila 2010 na spletni strani <http://www.evropa.gov.si/si/pravni-red/mednarodni-sporazumi/>
19. Oxfam international. (2003, november). *The Euro-mediterranean agreements*. Najdeno 13. Aprila 2010 na spletni strani <http://www.maketradeair.com/en/assets/english/57euromed.pdf>
20. Poreklo blaga. Najdeno 18. maja 2010 na spletni strani http://www.izvoznookno.si/Dokumenti/Mednarodno_trgovanje/Poreklo_blaga_10.aspx?print=1
21. Svet Evropske Unije (2005, 20 december) *Sklep Sveta z dne 20. decembra 2005 o sklenitvi sporazuma v obliki izmenjave pisem med Evropsko skupnostjo in Hašemitsko kraljevino Jordanijo o vzajemnih ukrepih liberalizacije in spremembi Pridružitvenega sporazuma med ES in Jordanijo ter nadomestitvi prilog I, II, III in IV in protokolov 1 in 2 k navedenemu Sporazumu*. Najdeno 19. maja 2010 na spletni strani <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:041:0001:0002:SL:PDF>
22. STA. (2010, 24. junij). Odnosi med Slovenijo in Jordanijo dobri; možnost nadaljnje krepitve. *STA*. Najdeno 14. aprila 2010 na spletni strani <http://www.sta.si/vest.php?s=f&id=1403777>
23. Statistični urad republike Slovenije. Izvoz, uvoz, trgovinska bilanca in pokritost uvoza z izvozom, Slovenija, kumulativni podatki. Najdeno 5. junija 2010 na spletni strani http://www.stat.si/sistat/MainTable/tbl_2401702
24. Taric. Najdeno 12. marca 2010 na spletni strani <http://taric-curs.gov.si/itaric/Prog01.jsp>

25. Union of organisations of manufacturers of pasta products of E.U.-UN.A.F.P.A. Najdeno 3. aprila 2010 na spletni strani <http://www.pasta-unafpa.org/ingstatistics5.htm>
26. Uncomtrade. Najdeno 15. aprila 2010 na spletni strani <http://comtrade.un.org/db/dqBasicQueryResults.aspx?px=HS&cc=TOTAL&r=705&p=400&rg=2&y=2009,2008,2007,2006,2005&so=8>
27. Uncomtrade. Najdeno 15. aprila 2010 na spletni strani <http://comtrade.un.org/db/dqBasicQueryResults.aspx?px=HS&cc=TOTAL&r=400&p=705&rg=1&y=2009,2008,2007,2006,2005&so=8>
28. Uncomtrade. Najdeno 7. aprila 2010 na spletni strani <http://comtrade.un.org/db/dqBasicQueryResults.aspx?px=HS&cc=190219&r=705&p=400&rg=2&y=2009,2008,2007,2006,2005&so=8>
29. Zidar, B. (2004, november). Dokumentarni incaso. *E-bilten Abanka*. Najdeno 12. aprila 2010 na spletni strani <http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=955&VsebinaId=5174&IskalniNiz=&IskalniNaslov=&DatumOd=OS4zLjIwMDAgMDowMDowMA==&DatumDo=OS4zLjIwMTAgMDowMDowMA==>
30. World trade organisation. (2010). Trade profiles-Jordan. Najdeno 10. aprila 2010 na spletni strani <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=JO,S>

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Izjava dobavitelja o preferencialnem statusu blaga.....	1
Priloga 2: Izjava o poreklu blaga	2
Priloga 3: Carinska deklaracija za pošiljatelja/izvoznika	3
Priloga 4: Račun.....	4
Priloga 5: Certifikat sestavin.....	5
Priloga 6: Zdravstveni certifikat	6
Priloga 7: Pomorski ladijski tovorni list	7

Priloga 1: Izjava dobavitelja o preferencialnem statusu blaga

MLINOTEST
Živilska industrija d.d.
Tovarniška cesta 14
SI-5270 Ajdovščina
Tel.: +386 (0)5 3644500
Fax: +386 (0)5 364461
ID številka za DDV: SI36195615

Arab food industries Co. Ltd.
P.O. Box 500
Amman 11810
Jordan

No.: VFI KB 46/2009

Date: 24. 07. 2009

Supplier's declaration for products having preferential origin status

DECLARATION

I, the undersigned, declare that the goods listed on this document

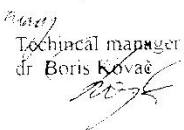
Tariff No. 1092.19-10
Fidelini 13 RfS (durum)

Manufacturer name:
MLINOTEST ŽIVILSKA INDUSTRIJA D.D.
TOVARNISKA CESTA 14
SI-5270 AJDOVSCINA
SLOVENIJA

Originate in Slovenia and satisfy the rules of origin governing preferential trade with

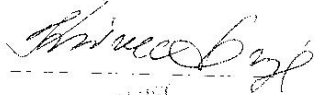
CH, LI, IS, NO, IL, HR, MK, BA, CS, MA, TN, ZA, MX, FO, XC, XM, JO, AGP, AKP,
ACP, OCT, ULG.

I undertake to make available to the custom authorities any supporting documents they require.

Technical manager
dr. Boris Kovac

Družba je uslobovanjena pri Okrožnem sodišču v Novi Gorici, pod št. 40005448.
Osnovni kapital družbe znesla 9.969.858,96 EUR

Priloga 2: Izjava o poreklu blaga

1. POŠILJATELJ (IME, NASLOV, DRŽAVA) CONSIGNOR (NAME, ADDRESS, COUNTRY)		5132061	№ 255852	KOPIJA COPY
MLINOTEST ZIVILSKA INDUSTRIJA D.D. TOVARNISKA CESTA 14 SI5270 AJDOVSCINA SLOVENIJA		ŠTEVILKA IZDAJATELJA ISSUING NUMBER		
2. PREJEMNIK (IME, NASLOV, DRŽAVA) CONSIGNEE (NAME, ADDRESS, COUNTRY)		REPUBLICA SLOVENIJA REPUBLIC OF SLOVENIA		
ARAB FOOD INDUSTRIES CO.LTD P.O.BOX 500 AMMAN 11810 JORDAN		POTRDILO O POREKLU BLAGA CERTIFICATE OF ORIGIN		
4. PODATKI O TRANSPORTU TRANSPORT DETAILS		3. DRŽAVA POREKLA COUNTRY OF ORIGIN		
CONTAINER NO. MSKU 505488/0		SLOVENIJA		
5. OPOMBE REMARKS				
6. ZAPOREDNA ŠTEVILKA TOVORKA, ZNAKI, ŠTEVILKE, ŠTEVILO IN VRSTE PAKETOV, OPIS BLAGA, ITEM NUMBER, MARKS, NUMBERS, NUMBER AND KIND OF PACKAGES, DESCRIPTION OF THE GOODS,		7. KOLIČINA QUANTITY		
1034 colli FIDELINI 13 RFS (DURUM)		15510 kg		
MANUFACTURER: MLINOTEST ZIVILSKA INDUSTRIJA D.D. TOVARNISKA CESTA 14 SI5270 AJDOVSCINA SLOVENIJA				
8. GOSPODARSKA ZBORNIKA SLOVENIJE POTRILJE, DA JE ZGORAJ NAVEDENO BLAGO PO POREKLU IZ DRŽAVE, NAVEDENE V POLJU 3. THE CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY OF SLOVENIA HEREBY CERTIFIES THAT THE GOODS DESCRIBED ABOVE ORIGINATE IN THE COUNTRY SHOWN IN BOX 3.				
KRAJ IN DATUM IZDAJE, IME, PODPIS IN ŽIG PRISTOJNE SLUŽBE PLACE AND DATE OF ISSUE, NAME, SIGNATURE AND STAMP OF THE COMPETENT AUTHORITY.				
NOVA GORICA, 24.07.2009				

Priloga 3: Carinska deklaracija za pošiljatelja/izvoznika

EVROPSKA SKUPNOST - IZVOZNA/VARNOSTNA EUL		1 DEKLARACIJA		A URAD ODPREMEI ZVOZA	
2 Pošiljatelj/izvoznik Št. SI36195518 MLINOTEST A.JDOVŠČINA D.D. TOVARNIŠKA 14 5270 A.JDOVŠČINA SI		EX Z Druga OPCI(S3): ---		MRN 09SI00812825053700	
3 Obratci 1		4 Nakaznice		7 Referenčne številke 513-000-09-00139/01	
5 Posavke 1		6 Število tovarkov ---		7 Referenčne številke 513-000-09-00139/01	
5 Prejemnik Št. ARAB FOOD INDUSTRIES CO. LTD P. O. BOX 500 11810 AMMAN JO		Številka carin. oznake (S28):			
14 Deklarant/zastopnik Št. SI56405006 INTEREUROPA D.D. VOJKOVČ NABREŽJE 32 6000 KOPER SI		Šifra države izvoznika (S29) ---		15 Šifra drž. odloz. v. SI	
16 Registracija in država prevoznega sredstva ob odhodu KPNE590/E587KP		19 Zab. 1		20 Dacavni pogoj CFR AQABA	
21 Registracija in država aktivnega prevoznega sredstva ob prehodu meje		22 Valuta in skupni znesek računa EUR 13.369,95		23 Val. um. tedaj 1,0000	
24 Vrsta tovarna na meji 3		25 Vrsta prevoza na meji 3		24 Vrsta tovarna 1 1	
3		29 Urad. izstopa SI006044		30 Blago se nahaja vira MLINOTEST A.JD.	
31 Tovarni in opis blaga Cezrake in številke - Številka zabojnikov - Število in vrsta BG 1.110 BREZ OZNAK POCU065965-9		32 Zap. št. p. 01		33 Tarifna oznaka 1902 19 10	
16 650 KG NEKUHANÉ NEPOLNJENE TESTENINE BREZ JAJC - FIDELINI 13 RFS DURUM		34 Šifra države porekla ---		35 Bruto masa (v kg) 16.817,000	
		37 POSTOPEK 1000		38 Neto masa (v kg) 16.650,000	
44 Dodane informacije, ki jih je treba izkazati v deklaraciji (3CV02)(13369,95) (3I020)(03/04/2009) (N380)(20000187/2009) (3S14)(SI00001004HI19447) (3V090)(1760,00) (3S016) (3L001)(L-628/D-00042)		41 Poslovna merska enota		46 Statistična vrednost:	
47 Obratni davci		48 Odloženo plačilo		49 Oznaka skladišča	
50 Glavni zavezanec		Zastopnik: Kraj in datum:			
NADZOR S STRANI URADA IZSTOPA (K)		Pečat			
Datum prihoda: Prejeto carinskih oznak: Priloge:		KONTROLA URADA ODPREMEI (E)			
Lpčtovilev: A3 Namenščne carinske oznake, število: ID oznake		Pečat			
Rok (zadržati ban): Pečat:		54 Kraj in datum VRTOJBA, 03.04.2009 Ime, priimek in podpis deklarant/zastopnika: Robert Mržek (MZE), logist II INTEREUROPA D.D. 6000 KOPER 6000- ID za DDV: SI56405006			

Priloga 4: Račun

dar zlatega zrnja

MLINOTEST
Živilska industrija d.d.
Tovarniška cesta 14,
5270 Ajdovščina, Slovenija
Tel.: +386 (0)5 36 44 500
Fax: +386 (0)5 36 44 618
ID številka za DDV: SI36195618
www.mlinotest.si

Ajdovščina, 24.07.2009

INVOICE No. 20000393/2009

MANUFACTURER:
MLINOTEST ZIVILSKA INDUSTRIJA D.D.
TOVARNISKA CESTA 14
SI5270 AJDOVSCINA
SLOVENIJA

INVOICE RECIEVER:
ARAB FOOD INDUSTRIES CO.LTD.
P.O.BOX 500
AMMAN 11810
JORDAN

GOODS RECIEVER:
ARAB FOOD INDUSTRIES CO.LTD.
P.O.BOX 500
AMMAN 11810
JORDAN

<i>DESCRIPTION – GOODS</i>	<i>QUANTITY</i>	<i>PRICE/KG IN EUR</i>	<i>TOTAL VALUE IN EUR</i>
FIDELINI 13 RFS (DURUM) PRODUCTION DATE: 16/07/2009, 22/07/2009 EXPIRY DATE: 16/07/2011, 22/07/2011	15510 kg		
TOTAL VALUE FOR PAYMENT			

Družba je registrirana pri Okrožnem sodišču v Novi Gorici pod št. št. 1/00065/00. Osnovni kapital družbe znaša: 9.960.857,96 EUR.

Priloga 5: Certifikat sestavin

dar žlatega zrnja

MLINOTEST
Živilska industrija d.d.
Tovarniška cesta 14
SI-5270 Ajdovščina
Tel. +386 (0)5 3644500
Fax. +386 (0)5 3644618

INGREDIENTS CERTIFICATE

We certificate that pasta product
01265 Fidelini 1.3 rfs (durum)

produced by
**Mlinotest Živilska industrija d.d., Tovarniška cesta 14, SI-5270 Ajdovščina,
Slovenija**

with the production date
**16. 07. 2009
22. 07. 2009**

and the expiration date
**16. 07. 2011
22. 07. 2011**

is made of following ingredients
durum wheat semolina, water.

Ajdovščina, 24th July 20⁰⁹

Mr Boris Kovac
Technical Manager

Družba je registrirana pri Okrožnem sodišču v Nova Gorici pod vl. št. **140000000**
Osnojni kapital družbe znaša 9.969.858,96 € R.

Priloga 6: Zdravstveni certifikat

MLINOTEST
Živilska industrija d.d.
Tovarniška cesta 14
SI-5270 Ajdovščina, Slovenija
Tel: +386 (0)5 36 44 500
Fax: +386 (0)5 36 44 618
ID številka: SI 36195618
www.mlinotest.si

Microbiological laboratory

HEALTH CERTIFICATE

Sample: 01265 Fidelini 13 rfs (durum)
Date of production: 16. 7. 2009, best before: 16. 7. 2011

Date of analysis: 21. 7. 2009

<i>Microorganism</i>	<i>Limit per g</i>	<i>Result</i>
<i>Salmonellae</i> spp.	neg in 25 g	absent
<i>Escherichia coli</i>	≤ 10 g	< 10
coagulase positive <i>Staphylococci</i>	≤ 100/g	< 100
sulfite-reducing bacteria (<i>Clostrid.</i>)	≤ 100/g	< 100
yeasts	≤ 100/g	< 100
moulds	≤ 1000/g	< 1000
colony count	≤ 100 000/g	< 1000
<i>Enterobacteriaceae</i>	≤ 100/g	< 10
<i>Bacillus cereus</i>	≤ 1000/g	< 100

Fit for human consumption.

Analysed by:

Andreja Bregar
Microbiologist

Družba je registrirana pri Okrožnem sodišču v Novi Gorici pod vl. št. 1/00069/00.
Osnovni kapital družbe znaša: 9.969.858,96 EUR.

